

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Decimanona. Deiparæ Virgo vtero suo filium Dei concipiens,
Speculo pulchrè comparatur: quam metaphoram variis animi
conceptionibus locupletamus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

Pater Augustinus propinquitatem maternam, cum dixit: *Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei?* & extendens manus in discipulos suos dixit: *Ecce mater mea, & fratres mei;* quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse meus frater & soror & mater est: quibus verbis D. Cyprianus sermone passione Domini censet similiter Christum prætulisse Matri auditores verbi, & pauperes spiritu. Verum hæc nihil profus dignitati Matris Dei derogant: primo, quia hæc bifariam potest considerari, aut per se sola præcisè, & ut conditio à gratia iustificante, vel ut includens illam tanquam dispositionem omnino condecentem ad talem dignitatem suscipiendam; si priori modo consideretur, nemo certe inficiabitur beatius esse habere gratiam iustificantem, quam esse matrem Dei, & in hoc sensu accipienda sunt præcitata verba Christi Domini, & in eodem intelligenda testimonia D. Augustini, & Cypriani in secundo aut sensu accipitur dignitas matris Dei, cum asseritur, omnem creaturam dignitatè purè creaturæ 1620 intervallo antecellere: sic ut enim ratione vnionis debeatur humanitati Christi summa gratia, & gloria, ita ratione maternitatis Dei debetur Virgini (suo modo) insignis quædam, ac superabundans gratiæ plenitudo, ut exposuit D. Thom. 3. p. p. 7. art. 10. dicens: *In virgine fuisse plenitudinem gratiæ tali dignitatè proportionatam: quo etiam modo D. August. dixit lib. de natura, & gratiæ: Inde nouimus tantam gratiam illi esse collatam, quia Deum concipere meruit, & parere: quibus consonant illa Sophronij serm. de Assumptione dicentis: Talibus decebat Virginem oppignorari muneribus, ut esset gratia plena, quæ dedit cælis gloriam, terris Deum.* Secundo possunt eodem Christi verba aliter in hunc modum explicari, ut consideretur Virgo tanquam mater Christi, ut homo est, præscindendo ab eo dignitatem personæ create, secundum quam considerationem certum est non habere Virginem dignitatem aliquam, quæ cum dignitate filio-

rum Dei valeat comparari, quia illo modo non consideratur, ut mater Dei: mulier enim, quæ Virginis vterum beatum dixerat, nihil certè de Christi diuinitate cogitabat: vnde antithesis illa: *quinimmo beati, qui audiunt verbum Dei: contrapositio fuit præcisè ad materitatem Christi, ut homo erat. Cui sit honor, & gloria in sæcula sæculorum. Amen.*

Luce 11.

HOMILIA XIX.

Deipara Virgo, vtero suo filiū Dei concipiens, Speculo pulchre cōparatur: quam metaphoram varijs animi conceptionibus locupletamus.

EVM quidem optimū maximum creaturarum esse speculum, in quo illæ ad viuū repta sentantur; è cōtra veto creaturas speculum esse Creatoris, in quibus variæ eius attributa effulgent, tum sacra cloquia, tum sancti Patres, ac profani Auctores contendant. Salomon quidem verbum diuinum vocat: *Speculum sine macula Dei matris statū: in quo (ut ait ibidem Nicolaus de Lyca) omnia relucent clarissime.* D. etiā Augustin. epist. 121. dixit: *Deus est speculum voluntarium; & si vult, videtur, & si nō vult, non videtur, imò etiam cum iam videtur, licet alioquin tunc necesse sit Trinitatem personarum videri, quia Deus speculum est, velut triangulare, tribus hypostasibus constans, adhuc tamen, respectu creaturarum in eo relucentium, voluntarium speculum existit, celans, vel manifestans eas videnti se, prout sibi libet.* Creaturas deinde specula etiā esse, in quibus multiplices Creatoris perfectiones elucent, his verbis edocuit magnus ille Philosophus Trimegistus lib. 3. Pimandri: *Tota mundi conspiratio, & rerum pulcherrimus ordo contemplandi Deum suggerit materiam. est enim natura veluti liber diuinitate plenus, & speculum diuinorum, sed melius illo D. Paulus Rom. 1.*

Sapient. 7. Nicol. de Lyca super c. 7. Sap. D. August.

Trimegist.

D. Paulus Rom. 1.

V v v dicens:

dicens: *Inuisibilia Dei per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur: quasi dicitur: sicut speculum aspicientes, quæcumque illud representat, intuentur; non secus creaturas contemplantes, Dei perfectiones, quæ in illis velut in speculis representantur, conspiciuntur.* hac D. Pauli doctrina edocti sancti Patres, illam variis modis illustrant.

D. Ambros. Diuus enim Ambrosius commentario in epistolam ad Romanos, inquit: *Ut Deus, qui natura inuisibilis est, etiã visibilibus posset sciri, opus factum est ab eo, quod opificem visibilitate sua manifestaret.* & Theophyl.

Theophyl. Theophylus Antiochenus libr. 1. ad Autholicum in idem argumentum ait: *Propterea Deus vniuersa, cum non forent, creauit, ut ex operibus suis, quam magnus, quam excelsus sit, homini innotesceret.* ac tandem Hugo de sancto Victore eruditè satis id ipsum in hæc verba edocuit: *Verbum bonum, & vita sapiens, quæ mundum fecit, contemplato mundo conspiciuntur, & Verbum ipsum videri non potuit, & fecit, quod videri potuit, & visum est, per id quod fecit.* hinc ergo est, quod cum nemine dissentiente Deipara Maria, inter puras creaturas omnium excellentissima censeatur, necesse sit inter omnia creata specula, perfectissimum omnium esse, atque adeo in illa, velut splendidissimo speculo, inuisibilia Dei clarius cognosci, meliusque penetrari: nam si effectus ducit nos in cognitionem causæ, consequens est, ut perfectissimus omnium effectus in perfectiorem illius supremæ causæ cognitionem nos ducat.

Hugo de S. Viñ. lib. 7. Cæterum antequam id præstemus, oportet, operculum fulgentissimum hoc speculum operiens, & celans, prius amoueam: hoc enim ipsa nos facere monuit, dicens: *Nigra sum, sed formosa filie Ierusalem; sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis: quasi dicat, tamen tibi ex eo quod de peccatoribus orta sum parentibus, originalis maculæ nigredinem contraxisse vobis videar, reuera speculum sum sine macula, mita formositate, & decore præstans. fauent huic interpretationi sequentia verba: Sicut tabernacula Cedar, sicut pelles*

Cant. 1.

Salomonis, in quibus allusio fit ad antiqua illa militum tentoria, & ad ferulum Salomonis, quæ licet extrinsecus, & secundum externam superficiem deformia viderentur, utpote ex humili tela, & animalium pellibus cooperta, intrinsecus tamen deaurata, variisque ornamentis decorata erant. Atque hinc est illud inueniri singulare discrimen inter hoc Marianum speculum, & reliqua alia, quod illa non semper luce fuerunt perfusa, nec semper macula caruerunt, cum ut minimum originali labe fuerint deturpata; Mariæ autem speculum semper diuinæ gratiæ candore, & clarissima luce effulset; nusquam alicuius maculæ nœuo fuit obscuratum; immò nec minima peccati venialis nebula (à qua nemo immunem vitam agit, iuxta D. Iacobi sententiam) obscurari potuit; propter insignem impeccabilitatis donum, quod tantus filius tantæ matri negare non debuit. Nunc iam pro modulo nostro Marianam huius speculi raram, ac inauditam perfectionem cõtemplemur.

Experientia ipsa docet, speculum ex duplici materia coalescere, plumbo scilicet, & vitro, aut crystallo, horum compositio in hoc sacro speculo singulari ratione reperitur, adest lucidissimus, atque clarissimus virginitatis crystallos, iuxta illud Sapientiæ: O quam pulchra est casta generatio cum claritate: adest, & humilitatis plumbum per colorem cinereum redolentem, egregiè delineatæ, iuxta illud: Loquar ad Dominum meum, cum sim pulvis, & cinis: sicut autem crystallos quantumuis splendidissimus absque consortio plumbi non posset speculi munia gerere, sic nec Mariæ quantumuis in ea virginitas fulgeret, si humilitas ei defuisset, Dei matris munus minimè exerceuisset. vnde Hugo de S. Victore piè, & eruditè dixit: O Virginitas, & humilitas, quomodo in vnum conueniunt? quid fecistis? sic subimastis humilem, sic secundastis Virginem, ut Virgo, Dei pariat filium, & humilis habeat sponsum Deum. Illud quidem discrimen interesse obseruauimus inter paruum, & magnum speculum, quod

D. Iacob.

Sapient. 4.

Gen. 18.

Hugo de S.

V. ñ. de con-

iuat. Virg.

& humil.

quod paruum figuram refert parua, magnum magnam: qualibet creatura (factor) speculum quoddam Dei est, tamen quia paruum, cuncte fati, ac diminute magnitudinem Dei refert; beata autem Virgo, quia speculum, non quantitate molis, sed perfectionis omnium creaturarum maximum erat, magna immo, & maxima de Deo referebat, unde merito ipsa dixit: *Magnificat anima mea Dominum: cum certe creaturam magnificare creatorem, nihil aliud sit, quam magna eius ad viuum in se referre, eaque omnibus propagare.* Deinde sicut speculum recipit in se imaginem, seu figuram eius, qui fecit illud, ita B. Virgo in se recepit eum, qui creauit illam, ipsa dicente: *Qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo: etenim cum beatissima Virgo esset speculum tersum, politum, ac omnium splendidissimum, aeternus Pater dignatus est illud intueri, atque in eo imprimere figuram, & imaginem suam, hoc est, filium suum, vt Apostolus loquitur: qui cum sit splendor gloriae, & figura substantiae eius: sicut autem figura in speculo representata, speculi colorem induit adeo, vt si speculi vitrum rubicundum sit, rubicundam referat figuram, non secus, quia Marianum speculum rubicundum erat, utpote carne, & sanguine constans, inde est, vt figura, & imago, quam aeternus Pater illud aspiciens in eo impressit, rubicundum carnis colorem, imo & ipsam carnis substantiam ab eo mutaret.* Ioanne dicente: *Ei Verbum caro factum est: unde qui apud Patrem solum erat candidus, vt loquitur Sapiens: Candor est lucis aeterna: iam apud Matrem candidus, & rubicundus inuenitur, vt loquitur Spōsa: Dilectus meus candidus & rubicundus.* Item sicut fabricator speculi, quantumcunque magnae molis sit, totam tamen, ac integram suam imaginem in eo conspicit: ita licet Deus, huius Mariani speculi fabricator, immensae magnitudinis esset, totum tamen se intra virginis thalami claustra se recepit: unde Isaias spiritu prophético id videns, congratulatus fuit Virgini di-

cens: *Exulta, & lauda habitatio Sion (quae speculum seu speculario interpretatur) quia magnus in medio tui sanctus Israel.* Rursus, sicut speculum, nisi sit purum, & clarum, non potest aspiciens in illud, suam in eo imaginem, & figuram imprimere: ita Deus Pater minime suam figuram, hoc est, filium, qui imago expressa eius est, in hoc Mariano speculo imprimeret, nisi esset omnis fordis expert, ab omni macula alienum, & plusquam Angelica puritate conspicuum. Experientia quidem compertum est, absque igne hac industria ignem accendi: si enim sumas speculum purum, & splendidum, & solaribus radiis illud exponas iuxta materiam dispositam, continuo ex reflexione, & reuerberatione radiorum solarium in speculo facta, ignis generatur; ad eundem modum Deus Sol iustitiae ignitos foecundantes virtutis suae radios in Marianum speculum mittens, continuo inde virtute speculi, & radiorum solarium accensus fuit ignis; hoc est, genitus fuit in tempore Dei filius qui ignis consumens est. unde ipse dixit: *ignem veni mittere in terram, & quid volo, nisi vt accendantur?* Ad haec sicut radius solaris ingreditur, & egreditur speculum absque vlla integritatis speculi violatione, ita Christus Dominus per conceptionem vterum Virginis ingrediens, & ab eo per partum instar radii solaris egrediens, virginis matris suae integritatem non laedit, non labefactauit, non minuit, sed sacrauit, ac rutilantem magis, & splendidiorum reddidit. hinc eleganter D. Augustinus huius speculi metaphora non immemor, serm. de Natiuit. Domini dixit: *Solis radius speculum penetrat, & soliditatem eius insensibili subtilitate pertransit: & talis videtur intrinsecus, qualis est extrinsecus: itaque nec cum ingreditur, nec cum egreditur, illud dissipat: quia ingressu, & egressu eius speculum integrum perseverat. Speculum ergo non yumpit radius solis, & integritatem Virginis ingressus, aut egressus vitare potuit diuinitatis: illud etiam mirabile contēplari licet in hoc Mariano speculo, quod cum alioquin specula illa*

V V V 2 impet-

Deut. 4.
Matth. 22.

D. Aug. ser.
de Nat. Dom.
min.

imperfecta esse censentur, quæ vultus magnos sibi obiectos, paruos referant, magnam tamen huius speculi perfectionem indicat, quod sicut homines, sive Angeli in illud se intueantur, omnes illos paruos, & exiguos in oculis suis reddit, quia Mariæ celsitudinem, & sanctitatis eius magnitudinem contemplantur quasi non sint, sic sunt coram ea, & tanquam nihilum, & inane in comparatione tantæ matris se reputant. Sed quid mirum, quod Marianum speculū aspicientes in se creaturas exiguas, ac paruulas reddat, cum Deum ipsum tanta magnitudine præditum, ut cælum, & terram sua immensitate repleat, ipso dicente: *Cælum, & terram ego impleo*: ita ipsa abbreviauerit, & ad paruam quantitatem reduxerit, ut Isaias diceret: *parvulus natus est nobis*: & quod mirabilius adhuc est, ipse minimo vermiculo se compararet: *Tanquam tenerimus ligni vermiculus*: & alibi: *Vermis sum, & non homo*. Quid plura nisi ut pulchram hanc speculi similitudinem ad mores tam cōuertamus: Maria certè instat fulgentissimi speculi nobis esse debet, quia sicut speculum maculas, ac deformitates eorum, qui in illo se intuentur, manifestè detegit, & ut illas abstergant, tacitè suadet: ita superbi respicientes se in hoc humilitatis speculo, elationis suæ maculas abiciunt: avari singulare hoc paupertatis speculum contemplantur, cupiditatem (quæ radix est omnium malorum) extinguunt; libidinis æstu ardentes purissimum hoc castitatis speculum ante oculos sibi proponentes, mitos castimoniam amores cōcipient. vnde D. Ambrosius lib. 2. de Virginitate eleganter dixit: *Sit vobis tanquam in imagine descripta virginitas, vitæque Mariæ, in qua, velut in speculo, resulget species castitatis, & forma virtutis*. certè sicut olim sapiētia præses Minerva foedum buccarum tumorem nunquam deposuisset, nisi deformitatem vultus in liquidis vmbribus Meandri, tanquam in speculo, animaduertisset; vidit enim tibias, abiecit, & tumor recessit, sic sanè nisi permulti fidelium ad speculum

hoc Marianum aspexissent, nunquam irregularem vitæ suæ rationem, & suos mores composuissent. ad mirum hoc figuratum reperio Exodi 37. ubi lego Moysen fecisse concham quandam super basim positam variis mulierum speculis circumornatam, ut sacerdotibus in illis se aspicientes, maculas abluerent: verba Moysis sunt hæc: *Missa aqua lauabunt in ea Aaron, & filij eius manus suas, ac pedes, quando ingressuri sunt tabernaculum testimonij, & quando accessuri sunt ad altare: ubi obiter obferuè, quod Theodoretus scribit, inter cæteras Aegyptiacas superstitiones, hanc vnam fuisse, quod mulieres precaturæ, & sacra operaturæ, stolis lineis amictæ, de xtra sinistrum, sinistra speculum tenerent hæc specula mutuò accepta Israelitidas in desertum asportasse, & partim de illis, partim de propriis Moysi in anathema obtulisse. Placuit idem B. Cyrillo Alexandrino, & Procopio Gazæo, dicentibus, ipsas in Aegypto Hebræas hac superstitione imbutas. Nihil dubito propria his mulierculis specula fuisse, non superstitionis tantum, sed ornatus quoque gratia: vel cedo gentem, ubi non huic sexui delicta speculantes mulieres se non putarent, si speculis carerent. Nonne & Isaias in mundo muliebri illa recenset? Quemadmodum ergo in Euangelica historia legimus de penitente peccatrice, quibus Deū offenderat, unguentis, manibus, labris, corna, nihil non eorum Saluatori nostro impendisse; sicut etiam à Gentiliū pugilibus cestuum pondera, à venatoribus plagarum, & cassidum inuolucra, à gladiatoribus sanguine, ac tabe maculosa tela à prostibulariis crotala, tympana, & ut de Laide legitur, speculū Veneri, Herculi, Dianæ, Polluci, Pseudotheis, ad fanorum postes affigebantur: si Hebrææ mulieres, quæ dissolutè viuere desiderabant in deserto cum essent, pristinae vanitatis, & in comendo, moliendoque curiositatis pertæse, ipsa solitudine, pereginatione, labore, tribulatione, ut fit pietatem edoctæ, in testimonium penitentiae, quæ*

Jerem. 23.

Isaie 9.

2 Reg. 23.

Psal. 21.

D. Ambros.

Exod. 37.

Exod. 30.

Theod. in
Catenâ
p. 171.

Isaie 3.

Grego.
in
ma.

Apo.

Ap.
Deo.

forant mudi, & carnis arma, reliquæ militiæ, seu malitiæ instrumenta, pro tabernaculi ornamentis Deo optimo maximo dedicarunt (nam non omnes hoc promiscuè mulieres facilarunt, sed quæ ad tabernaculi ostia excubabant, nimirum selectæ, & addictæ, si nõ voro, sponte saltem, & voluntatis ardore) B. Virgo nobis tanquam splendidissimũ speculum proposita est, vt maculas nostras agnoscentes, nos ipsos verè cognoscamus, & per hanc nostri cognitione ad Dei notitiam ascēdamus: qui enim se nouit creaturam, nescire nequit aliquem esse Creatorem; qui se scit seruum, ignorare nõ potest habere se Dominum; qui nouit se aliquando non fuisse, hunc non latet esse alium per quem factum, vt qui non erat, existeret; qui caller, se propriis viribus subsistere nõ posse, non potest non suspicere alium, a quo conseruatur: hinc timor, hinc amor, hinc fides, hinc spes, ceteræque virtutes pullulant: ecce quot bona pariat vana notitia sui. Ideo Seraphicus noster sanctus Pater Franciscus quàm contemptor mundanæ, & breuis voluptatis, tam studiosus diuinæ, & æternæ sapientiæ, hoc vnum per totam noctem orabat: *Norime, norime te, Domine*: ideo etiam magnus Antonius, monachorum Pater, scripsit: *Quicumque cognouerit semetipsum, cognosceret dispensationem proprii conditoris, vel quecumque facit in proprijs creaturis*: ideo etiam, & Gregorius Theologus monuit,

Te noscas, & que tibi sit celestis origo,

Sic facilius venies ad decus archetypum.

ideo & nationes quoque in cœco gentilitatis nubilo caligantes, vt sui notitiam adipiscerentur, illud Chilonis Sparthani siue Solonis Attici, vt auctor est Aufonius in ludo septem sapientium: *Nosce te ipsum*, non tantam delphicæ columnæ inscripserunt, sed vt cœliiùs delapsam vocem summa veneratione coluerunt. Et quia speculi vsus ad sui notitiam singularis est, idcirco Socrates (teste Apuleio) discipulis consulebat, se quotidie ad speculum ornare, vt, si formosi apparerēt, for-

mam faciei pulchritudine morum vincerent, sin deformes, labem hanc vultus noxamque, animæ formositatem abolerēt: nec minus acutè Auicenna, quibus os difformum erat, iubebat frequentius in speculum inspicere, vt oris ignominiam verborum honestate regere niterentur.

Ad extremum quemadmodum speculum imagines omnium in illo se aspiciētium, siue parui siue magni, siue nobiles, siue ignobiles, siue iusti, siue peccatores, facile recipit, sic B. Virgo omnes ad se confugientes intra viscera sua, materno affectu suscipit, nam si D. Paulus charitate flagrans dicebat: *Græcis, & Barbaris, sapientibus, & insipientibus debitor sum*: & alibi: *Comibus omnia factus sum*: manifestum est beatam Virginem ob excellentissimam suam charitatem, omnes, eius auxilium implorantes, beneuolè suscepturam, vt in hoc sæculo, & in futuro Iesum benedictum fructum ventris sui illis ostendat. Cui sit honor, & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

HOMILIA XX.

Que latent arcana in discessu Angeli a Virgine, panduntur, in illa verba: & discessit ab illa Angelus.

ETERNVM Patrem missurum ad B. Virginem Angelicũ paranymphum, ad Verbi diuini cum natura humana celebranda connubia, contemplor dixisse verba illa Cantorum: *Surge Aquilo, & veni auster, persia hortum meum, & fluant aromata illius*; quæ vt melius intelligantur, obseruandum est, sub metaphora duorum ventorum, Aquilonis, & Austri, duos significari Angelos, Luciferum, & Gabrielem, hunc interuentorem salutis, illum mediatorem perditionis. aptè autem nomine ventorum significatur hi Angeli propter miram eorum velocitatem.

VVV 3 locita

Grego. Naz.
in ius Car.
na.

Apul. lib. de
Dea.